

Altă pălărie

Guvernul a lansat Planul Național Anti-Sărăcie, creație a Comisiei Anti-Sărăcie. Este documentul fundamental al unui guvern social-democrat, decis să își afirme identitatea. Documentul sună foarte modern. Inspirându-se din declarațiile Uniunii Europene, principiile enunțate conturează o politică socială ce nu intră în contradicție cu necesitățile economice, ci acționează în direcția pieței, pentru a sprijini integrarea tuturor în viața economică. Statul nu mai protejează, ci facilitează fiecăruia această integrare. Este un discurs ce s-ar putea regăsi foarte bine la noii laburiști ai lui Tony Blair, cu al lor accent pe *employability* - ideea că statul trebuie să îți faciliteze dezvoltarea unor abilități care să te facă solicitat pe piața muncii.

Modernitatea se oprește din păcate la nivelul capitolului introductiv. Planul, așa voluminos cum este, pare o nouă pălărie pusă peste aceleași vechi politici. De fapt, în întregul document nu se găsesc decât două noi politici, care să necesite noi măsuri legislative. Restul sînt idei reciclate, ce se aplică deja și care diferă substanțial de principiile enunțate. Fără a lua în calcul pensiile, principalele ajutoare financiare pe care le oferă statul în momentul de față sînt: sprijinul pentru încălzirea locuințelor (subvenționarea prețului gigacaloriei, pentru întreaga populație și ajutoare pentru încălzirea locuințelor, acordată persoanelor sărace), venitul minim garantat, alocațiile pentru copii. Problema este că, așa cum sînt formulate, aceste politici nu concordă cu principiile enunțate. În primul rînd, ele nu sînt direcționate exclusiv asupra celor care au nevoie de ajutor (săracii). Alocațiile pentru copii sînt aceleași pentru copilul unui șomer din Vaslui și pentru copilul unui manager de la o companie multinațională din București. Există o legătură strînsă între numărul de copii și sărăcie: cu cît sînt mai mulți copii într-o familie, cu atît este mai probabil ca respectiva familie să fie săracă; 80% din familiile cu cinci copii sînt sărace. De aceea, dacă prioritatea este reducerea sărăciei, creșterea alocațiilor pentru copii este o soluție eficientă. Prin restrîngerea aplicării acestor ajutoare numai la copiii din familiile sărace, s-ar fi eliberat resurse pentru creșterea alocațiilor pentru cei care au cu adevărat nevoie.

Mai semnificativă din punctul de vedere al efortului bugetar este subvenția pentru gigacalorie, care de asemenea se adresează tuturor, și celor care riscă să înghețe la iarnă și celor care au o viață relativ prosperă. Integrarea acestei subvenții cu ajutorul pentru încălzirea locuințelor ar elibera sume substanțiale. Nu în ultimul rînd, toate aceste măsuri sînt preponderant pasive, în sensul că nu îi stimulează pe cei care le primesc să-și caute de lucru. Din contră, există riscul ca aceste ajutoare să perpetueze sărăcia, deoarece beneficiarii riscă să piardă acest sprijin dacă le cresc veniturile. Este cazul venitului minim garantat, o politică lansată la începutul acestui an și ale cărei efecte pe termen mediu nu pot fi încă evaluate. Legea cuprinde anumite măsuri de siguranță: beneficiarii sînt obligați să lucreze în folosul comunității, iar dacă își găsesc de lucru păstrează în continuare o parte din ajutorul social. În realitate, există semnale că se pot obține cu ușurință adevărinate medicale pentru scutirea de la munca în beneficiul comunității;

* Autorul este expertul pe politici sociale pentru Raportul de Criză editat de Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare.

s-au întâlnit de asemenea cazuri de persoane care au refuzat oferte de locuri de muncă (de exemplu, munci sezoniere), de teama că vor pierde ajutorul social.

Lipsa de unitate și de originalitate a strategiei provine din modul în care a fost organizată comisia ce a creat-o. Cum o bună parte din oamenii de acolo sînt în primul rînd cadre universitare, comisia s-a dovedit un bun centru de studii: s-a reușit o analiză bună a fenomenului sărăciei și s-au identificat principiile care pot sta la baza unei politici sociale moderne. Cînd s-a ajuns însă la punerea în practică a acestor principii, lipsa de autoritate politică a comisiei și-a spus cuvîntul: birocrația a ignorat analiza și principiile ei și a făcut ceea ce știa să facă. Noile măsuri transmise de către ministere sînt aceleași vechi politici, înșirate într-o formă nouă.

În multe privințe Comisia Anti-Sărăcie a guvernului Năstase pare să repete istoria Comisiei pentru Combaterea Corupției a președintelui Constantinescu. Analogia poate merge chiar mai departe: pe modelul Comisiei Anti-Sărăcie de la nivel național se vor crea comisii județene. O formulă ad-hoc, fără nici un suport instituțional, a cărei coordonare se bazează doar pe bunavoință, este o victimă sigură. Un guvern atît de preocupat de contrastul cu predecesorii săi ar fi putut învăța din greșelile acestora.